

KUTSESTANDARD

Tervisedendaja, tase 6

Kutsestandardi koostamisel on aluseks EL liikmesriikide ekspertide töögrupi Developing Competencies and Professional Standards for Health Promotion Capacity Building in Europe(CompHP) projekti raames koostatud standard.

Tervisedendaja, tase 6 kutsestandard on aluseks rakenduskõrghariduse taseme õppekavale ja isikute kompetentsuse hindamisele.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Tervisedendaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Tervisedendaja töö eesmärk on tervist toetava keskkonna ja võrdsete võimaluste loomine erinevatele sotsiaalsetele gruppidele nende tervisepotentsiaali igakülgselt arendamiseks ja ebavõrdsuse vähendamiseks tervises. Tervist edendavad tegevused koosnevad programmidest, poliitikatest jm organiseeritud sekkumistest, mis on oma olemuselt võimestavad (st suurendavad üksikisikute, gruppide ja rahvastiku suutlikkust teha tervist toetavaid valikuid), terviklikud (holistlikud), intersektoraalsed, osalusel põhinevad, jätkusuutlikud ja multistrateegilised. Tervisedendaja töötab reeglina meeskonnas ning tema töö eeldab intensiivset suhtlemist paljude asjaosalistega erinevatest sektoritest. Ta töötab nii iseseisvalt kui ka juhib teiste tegevust, on võimeline läbi viima koolitusi (sh tervisedendusala väljaõpet) ja osalema kohalikes, regionaalsetes ja/või üleriiklikes planeerimis-, sekkumis- ja uuringurühmades. Tervisedendaja lähtub oma töös kehtivast tervisedenduse valdkonna eetikakoodeksist (www.tervis.ee/uhingust/eetikakoodeks).

A.2 Tööosad

- A.2.1 Tervisttoetavateks muutusteks eelduste ja tingimuste loomine üksikisiku, kogukonna või ühiskonna tasandil.
- A.2.2 Tervise eestseisimine ehk advokeerimine.
- A.2.3 Koostöö.
- A.2.4 Kommunikatsioon.
- A.2.5 Juhtimine.
- A.2.6 Vajaduste ja ressursside analüüsimine.
- A.2.7 Tervisedendavate tegevuste planeerimine.
- A.2.8 Tervisedendavate tegevuste elluviimine.
- A.2.9. Hindamine ja uuringud.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Tervisedendaja töötab paindliku töögraafikuga. Töö võib toimuda vajadusel ka puhkepäevadel. Töö rütmi määravad vahelduvad, ajuti kiires tempos kulgevad tööülesanded. Tervisedendaja töötab nii sisetingimustes kui ka välitingimustes.

A.4 Töövahendid

Kommunikatsioonivahendid. Arvuti riist- ja tarkvara. Koolituskeskkonna vahendid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Tervisedendajalt eeldatakse empaatia-, analüüsi- ja otsustusvõimet, usaldusväärsust, tolerantsust, pühendumust, pingetalluvust ning loovust. Tervisedendajal peavad olema hea meeskonnatöö- ja suhtlemisoskus ning vastutustunne. Olulisel kohal on veenmis- ja motiveerimisvõime.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Üldjuhul on tervisedendaja erialase või muu kõrgharidusega, erialase täiendkoolituse läbinud ja erialase töökogemusega isik.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Tervisedendaja; tervisedenduse spetsialist; tervise edendamise spetsialist.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on vajalik tõendada kõik kompetentsid.

B.2 Kompetentsid

B.2.1 Tervisttoetavateks muutusteks eelduste ja tingimuste loomine üksikisiku, kogukonna või ühiskonna tasandil

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Teeb koostööd erinevate sektorite esindajatega mõjutamaks poliitikaid, millel on positiivne mõju tervisele ja mis vähendavad ebavõrdsust tervises.
2. Aitab muuta erinevaid keskkondi tervisttoetavaks ja institutsioone tervisedendavaks, kasutades selleks tervist edendavaid lähenemisi, mis toetavad võimestumist, osalemist, partnerlust ja võrdseid võimalusi.
3. Soodustab kogukondade osalemist ja võimestumist ning toetab suutlikkust tervist edendavates tegevustes.
4. Võimaldab ja soodustab üksikisikute tervist edendavate teadmiste ja oskuste arengut.
5. Töötab koos partneritega, et soodustada terviseteenuste kättesaadavust ning vähendada ebavõrdsust tervises.

Teadmised:

1. Tervise ja sotsiaalse ebavõrdsuse mõjurid.
2. Koostöö teooria ja praktika, mis sisaldab vahendamist, läbirääkimisi, konfliktilahendusoskusi, koostöö soodustamist, meeskonnatööd.
3. Kogukonna arengu teooria ja praktika, mis sisaldab võrdseid võimalusi, võimestumist, osalemist ja suutlikkuse arendamist.
4. Teadmised strateegiate ja poliitikate arendamisest ja seadusandluse mõjust tervisele.
5. Tervisedenduse mudelid.
6. Institutsionaalsed lähenemised tervisele.
7. Käitumuslike muutuste tehnikad nii nõustamisel kui ka sekkumistel.
8. Organisatsiooni arengu teooria, praktika ja muutuste juhtimine.
9. Tervist mõjutavad sotsiaalsed ja kultuurilised erinevused.

B.2.2 Tervise eestseisimine ehk advokeerimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kasutab tervisedenduse väärtustel ja printsiipidel koostatud advokeerimise strateegiaid ja tehnikaid.
2. Kaasab ja mõjutab asjaosalisi, et arendada ja kindlustada tervisedenduse tegevuste jätkusuutlikkust.
3. Loob eeldused ja tingimused rahvastiku teadlikkuse tõusuks tervise ja heaolu teemadel.
4. Seisab tervist soodustavate ja ebavõrdsust vähendavate poliitikate, regulatsioonide ja tervist edendavate tegevuste arendamise eest kõigis sektorites.
5. Hõlbustab asjaosalistel kogukondade ja gruppide vajaduste eest seismist ning nende tervise arenduseks vajalike ressursside ja suutlikkuse kindlustamist.

Teadmised:

1. Tervisemõjurid.
2. Advokeerimise strateegiad ja tehnikad.
3. Asjaosaliste kaasamise tehnikad.
4. Spetsiifiliste gruppide ja rahvastiku tervise- ja heaoluvõimaluste eripära.
5. Kogukonna arengu teooriad ja praktika, sh võimestumine, osalus ja suutlikkuse arendus.
6. Tervisedenduslikud strateegiad ja poliitikad.

B.2.3 Koostöö	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Kaasab erinevatest sektoritest partnereid, kes suudavad aktiivselt panustada tervist edendavatesse tegevustesse. 2. Soodustab ja toetab partnerlust nii organisatsioonis kui sellest väljaspool, mis peegeldab tervisedenduse väärtusi ja põhimõtteid. 3. Olles teadlik erinevate sektorite huvidest loob edukaid koostöögruppe ja kujundab tulemuslikku partnerlust. 4. Soodustab ja toetab jätkusuutlike tervise ja heaolu arendamise eesmärkidega koalitsioonide ja võrgustike loomist. 5. Tagab tervist edendavatele võrgustikele ja partneritele juurdepääsu teiste regioonide/organisatsioonide kogemustele ja tervisedendusega seonduvale teabele ja soodustab regioonidevaheliste kontaktide leidmist ja koostöösidemete loomist. 6. Osaleb üleriiklikes koostööprogrammides ja panustab neisse.	
Teadmised: 1. Koostööks vajalikud teooriad ja praktika, sh koostöö soodustamise, toetamise, läbirääkimiste, konfliktilahenduste, vahendamise, meeskonnatöö ning asjaosaliste kaasamise teooriad ja praktika. 2. Erinevate sektorite, organisatsioonide ja institutsioonide süsteemide, struktuuride ja funktsioonide teadmine. 3. Intersektoraalse tulemusliku partnerluse põhimõtted. 4. Rahvusvahelised tervisesüsteemid ja -programmid.	
B.2.4 Kommunikatsioon	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Kasutab efektiivseid verbaalse ja mitteverbaalse kommunikatsiooni- ja kuulamisoskuse meetodeid ning informatsioonitehnoloogiaid. 2. Hangib ja levitab tervisedenduse valdkonna informatsiooni meediakanaleid kasutades. 3. Kasutab spetsiifilistes gruppides ja institutsioonides kultuuriliselt sobivaid kommunikatsioonimeetodeid ja -tehnikaid. 4. Soodustab ja toetab üksikisikute, gruppide, kogukondade ja organisatsioonide tervist edendavaid tegevusi ja ebavõrdsuse vähendamist tervises, kasutades interpersonaalset kommunikatsiooni ja grupitööoskusi.	
Teadmised: 1. Kommunikatsiooniteooria ja -praktika. 2. Informatsioonitehnoloogia vahendid ja võimalused sotsiaalses võrgustikutöös ja massimeedias. 3. Innovatsiooni difusiooniteooria. 4. Tervisealane kirjaoskus (st tervist soodustavate teadmiste ja oskuste valdamine).	
B.2.5 Juhtimine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. Töötab asjaosalistega, et saavutada tervist edendavates tegevustes ühine visioon ja leppida kokku ühistes strateegilistes suundades. 2. Soodustab ja toetab üksikisikute, erinevate gruppide ja rahvastiku osalemist tervisedendavates tegevustes ja nende võimestumist, kasutades sobivaid meeskonnatöö, läbirääkimise, konfliktilahendamise, probleemilahendamise jm tehnikaid ja meetodeid. 3. Arendab võrgustikutööd nende asjaosaliste motiveerimiseks, kellel on võimalik juhtida muutuste saavutamist tervises ja heaolus ning vähendada ebavõrdsust tervises. 4. Arendab tervisedenduse praktikat, võttes kasutusele uusi lähenemisi ja innovatiivseid teadmisi ning ideid tervisedenduses. 5. Leiab tervist edendavateks tegevusteks vajalikke ressursse ja juhib nende kasutamist. 6. Osaleb organisatsiooni arendamises ja meeskonnatöös eesmärgiga parendada tervist edendavaid sekkumisi või juhib neid protsesse.	
Teadmised: 1. Efektiivse juhtimise teooria ja praktika, sh soodustamine, toetamine, läbirääkimised, konfliktilahendused, vahendamine, otsuste tegemine, meeskonnatöö ja asjaosaliste kaasamine. 2. Organisatsiooni arengu ja korralduse teooriad. 3. Strateegiate arendus. 4. Koostöö teooriad ja praktika, sh vahendamine, läbirääkimised, konfliktilahendus, otsuste tegemine, meeskonnatöö, asjaosaliste kaasamine ja võrgustikutöö. 5. Tulemusliku sektoritevahelise partnerluse põhimõtted.	

6. Erinevate sektorite süsteemid, struktuurid ja funktsioonid.
7. Tulemuslike inim- ja finantsressursside juhtimise põhimõtted.

B.2.6 Vajaduste ja ressursside analüüsimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kaasab asjaosalised tervisevajaduste analüüsimisse, kasutades osalusel põhinevaid meetodeid.
2. Analüüsib vajadusel tervisevajadusi, kasutades mitmesugseid, nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid uurimismeetodeid.
3. Kogub, analüüsib ja määratleb tervist edendavate tegevuste parenduseks asjakohaseid andmeid, informatsiooni ja tõendus põhiseid näiteid publikatsioonidest.
4. Määratleb, analüüsib ja teeb kindlaks erinevatele kogukondadele ja rahvastikule kohalduvad tervisemõjurid, mis on aluseks tervisedendavateks tegevusteks.
5. Määratleb üksikisikute, gruppide ja/või rahvastiku tervisevajadused ja tervise arendamiseks olemasolevad ressursid.
6. Kasutab tervisevajaduste hindamiseks kultuuriliselt ja eetilist sobivaid meetodikaid.
7. Määratleb koostöös asjaosalistega tervist edendavate tegevuste prioriteetid, mis põhinevad tõendustel ja eetilistel väärtustel.

Teadmised:

1. Analüüsimeetodid ja -protsessid, sh nii kvalitatiivsed kui ka kvantitatiivsed meetodid.
2. Andme- ja informatsiooniallikad.
3. Tervisemõjurid.
4. Tervise ebavõrdsus.
5. Tõendus põhinevus tervisedenduse praktikas ja prioriteetide valikus.

B.2.7 Tervisedendavate tegevuste planeerimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kaasab ja toetab asjaosaliste osalemist tervisedendavates tegevustes.
2. Planeerib tervisedendavaid tegevusi, kasutades sobivaid mudeleid ja süstemaatilisi lähenemisi.
3. Arvestab tegevuskava planeerimisel olemasolevaid vajadusi ja ressursse.
4. Määratleb ja püstitab tervisedendavateks tegevusteks sobivad, realistlikud ja mõõdetavad eesmärgid.
5. Määratleb tervisedendavate tegevuste eesmärkide saavutamiseks sobivad strateegiad ja meetodid.

Teadmised:

1. Tervisedenduse planeerimise mudelid ja teooriad.
2. Projektide/programmide planeerimise põhimõtted.
3. Ressursside ja riskidega toimetuleku põhimõtted.
4. Tõendus põhinevus tervisedenduse praktikas ja prioriteetide valikus

B.2.8 Tervisedendavate tegevuste elluviimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Kasutab tervisedendavate tegevuste rakendamiseks eetilistel, võimestavatel, kultuuriliselt sobivatel ja osalusel põhinevaid lähenemisi.
2. Töötab välja, testib ja kasutab sobivaid tervise teabe materjale (audiovisuaalseid jm).
3. Juhib tulemuslikult vajalikke inim- ja finantsressursse tervisedenduse tegevuste elluviimisel.
4. Soodustab ja toetab järjepideva konsultatsiooni ja koostööga programmide jätkusuutlikuks kujunemist ning asjaosaliste omanditunnet programmide suhtes.
5. Seirab tervist edendavate tegevuste kvaliteeti ja eesmärkidele vastavust.

Teadmised:

1. Programmi juhtimise põhimõtted.
2. Ressursside, sh finants- ja inimressursside juhtimise põhimõtted.
3. Tervisedendavate sekkumiste teooria ja praktika.
4. Kvaliteedi kindlustamine, seire ja hindamine.
5. Kogukonna arendamise teooria ja praktika, sh võimestumine, osalemine ja suutlikkuse arendamine.

B.2.9 Hindamine ja uuringud

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. Määratleb ja rakendab sobivaid tervisedendavate tegevuste hindamis- ja uuringumeetodeid.

2. Integreerib hindamise tervistedendavate tegevuste planeerimise ja rakendamise protsessi.
3. Kasutab hindamise tulemusi tervistedendavate tegevuste parendamiseks.
4. Kasutab teadusuuringuid ja tõenduspõhiseid strateegiaid asjaosaliste informeerimisel.
5. Levitab hindamis- ja teadusuuringute tulemusi.

Teadmised:

1. Hindamis- ja teadusuuringute mudelid.
2. Protsessi- ja koondhindamise tüübid.
3. Kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed uuringumeetodid.
4. Andmete interpretatsioon ja statistiline analüüs.
5. Tervisedenduse tõenduspõhisus.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-29052014-9.4.1/4k
2. Kutsestandardi koostajad	Anu Kasmel, Eesti Tervisedenduse Ühing Katrín Karolin, Sotsiaalministeerium Moonika Viigimäe, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Triinu Tikas, Tervise Arengu Instituut Ülle Rüüson, Eesti Tervisedenduse Ühing
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	20
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	29.05.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	01.05.2019
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2263 Töötervishoiu ja tööohutuse tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Health promoter, level 6
Inglise keeles	health promotion specialist
C.3 Lisad	
Lisa 1 Kutsestandardis kasutatud mõisted	
Lisa 2 Rahvastiku tervise edendamise eetika koodeks	